

Як перетворити учнів на «осіб з інвалідністю»

Відомо, що найкращим засобом дискредитувати будь-яку ідею є в ім'я її захисту довести до абсурду. Мається на увазі, що у суспільстві справді існує багато форм і видів дискримінації – за віком, статтю, расою, місцем проживання, партійною та релігійною і, навіть, державною приналежністю, мовою, національністю, інтересами тощо. Тому, поза будь-яким сумнівом, антидискримінаційні експертизи проводити доцільно і варто. Інша річ, що в процесі запровадження цієї ідеї МОНУ почала відбуватися підміна понять, внаслідок чого антидискримінаційна експертиза почала перетворюватися на суто територіальну (зі 185 проектів конкурсу підручників для 10-го класу 149 «антидискримінаційних експертиз» здійснили представники м. Харкова і області) і суто «гендерну», що часто засвідчується на останній сторінці. Наприклад: ***В. С. Зубатенко, гендерна експертка громадської організації «Інсайт».***

Тоді як завдання стояло дещо інше. Відповідно, як і слід було очікувати, зміст експертизи не відповідає її назві. Якщо ж МОНУ йшлося про суто ***фемінітивну експертизу***, то треба так її й називати, але тоді, для симетрії, надати можливість висловитися й «маскулінітиву».

Цікаво, чи перевіряють у ІМЗО кандидатури осіб, які зголошуються виступити експертами? Рівень їхньої соціальної адаптованості та інтелектуального розвитку? Загальну ерудицію? Особисті комплекси? Наявність сім'ї? Ставлення до України? Також ми вправі розраховувати на підготовленого експерта, здатного, як мінімум, відрізнити комп'ютерний набір від оригінал-макета, навчальну літературу (підручник) – від наукової, а індусів – від індійців, без помилок написати прізвище Марії Складовської-Кюрі (в експертизі вона – Складовська), і не іменувати себе у третій особі – «антидискримінаційною експертизою» («антидискримінаційна експертиза не рекомендує...»). Адже наслідки залучення до проведення експертиз представників саме маргінальних соціальних груп, які не користуються популярністю й підтримкою у суспільстві, можуть виявитися непередбачуваними.

Зокрема, «громадська організація» «Інсайт» спеціалізується на пропаганді серед молоді осіб нетрадиційної сексуальної орієнтації (див. їхній «відкритий канал» за посиланням <https://www.youtube.com/channel/UC4IqnzjDAxnkMWKfLbS78Mg>), і допускати до навчального процесу таких людей у країні, що має труднощі із народжуваністю та проблеми, спричинені масовим виїздом за кордон, видається, принаймні, передчасним. Не кажучи вже про те, що агітація на користь сумнівних цінностей сексуальних меншин дискримінує права сексуальної більшості, якій це неприємно і нецікаво. Не випадково, що публічні заходи «Інсайту» доводиться проводити у супроводі поліції.

Як же могло статися, що особа з такої «організації» не тільки спромоглася потрапити до числа експертів, а й, тільки у номінації «Всесвітня історія», здійснювала чотири (!) з п'яти експертиз (<https://drive.google.com/file/d/1i3BBsKc87Ncc9dms2Jr4nutPJubmT2vU/view>; <https://drive.google.com/file/d/1LGhGOxdXJ5tH7bGlAYyVZDzwIT6TuFUU/view>; <https://drive.google.com/file/d/1BzVNA21PasGEFeUU73hH4I5INe1Gow-d/view>; <https://drive.google.com/file/d/1gcsQw9lr0xrUGS2zhF7FQZpnO55zw9G/view>) окремі фрагменти з яких співпадають слово у слово?!

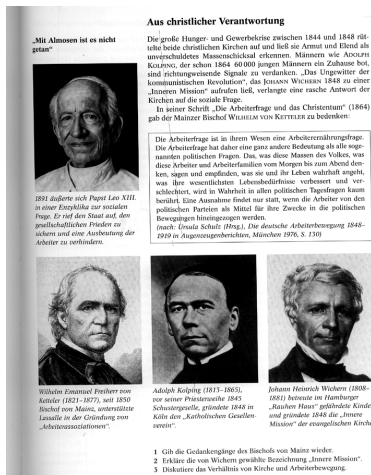
При цьому, близько 80 % пропозицій «антидискримінаційної експертизи» суперечать не лише українським мовно-культурним традиціям, але й вітчизняному законодавству (у тому числі й Конституції України – ст. 13, 14, 22, 24–26 тощо) та загальноприйнятій європейській практиці.

Droży Uczniowie!

Oto druga część podręcznika „A to historia!”. Kontynuujemy naszą podróż w czasie, którą przerwaliśmy w starym Rzymie. Znajdziemy się teraz w bliższych nam epokach i odwiedzimy średniowieczny Kraków, popłyniemy Wisłą, przejedziemy się tramwajem po XIX-wiecznego Gdańska, przejedziemy się tramwajem po XIX-wiecznej Łodzi, by w końcu trafić do współczesnej Warszawy i prosto do XXI stulecia (a nawet – tysiąclecia!). Mamy nadzieję, że także w tym semestrze miło i pożytecznie spędzicie czas na lekcjach historii.

«Дорогі Учні!» – фрагмент з польського підручника з історії.

Це – щодо заміни звичних звертань до учнів на всілякі «учнівства», «учнів і учениць» тощо. Також «диспропорція» у ілюстративному зображенні осіб різних статей у окремих навіть німецьких історичних підручниках (на фото нижче) досягає 95 %.

Міжнародний досвід застерігає від авантюрних спроб «поділити все порівну» в процентному відношенні за будь-якою ознакою. Так, зокрема, ідея щорічної ротації керівництва держави з метою обов'язкового забезпечення представництва в ньому всіх основних національних груп сприяла дезінтеграції і знищенню навіть такої розвиненої країни, як Югославія.

Підхід, пропонований «експертом» (і їй подібними) в навчальній літературі веде до аналогічно катастрофічних наслідків стосовно мовного, історичного, культурного та наукового середовища, що створювалося протягом не одного століття. Адже фактично йдеться про заперечення об'єднуючих понять, подібних до «громадяни», «платники податків», «учні», «автор», «вчитель», «директор», «десятикласники», «діячі», «прихильники», «доповідач», «однокласники», «фах» (що сприймаються у суспільстві як загальні, й ні в кого заперечень не викликають), а, у цілому, й **«спільні здобутки людства»** на користь штучного, огульного, механічного і суто суб'єктивного розмежування за статевим принципом: «чоловік» – «жінка», і відповідними закінченнями (**-ка, -ця**, чи, ще гірше **-киня, -кіня, -гіня**). Це все одно, що залишити дві протилежні стіни від будинку, й продовжувати й надалі іменувати їх житлом.

«Аби зробити жінок **видимими в історії**, необхідно уникати іменників чоловічого роду, коли мова йде як про чоловіків, так і про жінок». Сама того не помічаючи, експерт заганяє себе в глухий кут. Адже заміна іменників чоловічого роду середнім, чи, навіть, неологізмами, насправді абсолютно нічого не змінює, за винятком, хіба що, спотворення мови. Зате виникають нові питання, тепер щодо іменників жіночого роду. Наприклад, «особа», «людина», «Конституція», «Україна». Ну, і до чого це прийде? Може, варто одразу розділити країну порівну: на окремі республіки для жінок і чоловіків?

Інакше кажучи: юридична складова для звинувачування іменників чоловічого (а також жіночого й середнього) роду у статевій дискримінації будь-кого є однозначно відсутньою. А тому думку експерта із цього приводу слід розглядати відповідно: як особисту (і вкрай суб'єктивну) думку однієї окремо взятої фізичної особи.

Декілька прикладів засвідчують рівень «творчої глибини» пропозицій «гендерного» експерта:

наймані працівники – наймані категорії;

підприємці – підприємництво (експерт, за всіма ознаками, не розуміє змісту цих понять: підприємці – люди, що займаються підприємництвом, тобто господарською діяльністю. Експерт же використовує слово «підприємництво» для позначення не діяльності, а сукупності фізичних осіб);

приватні власники – приватне власництво (?!);

робітники – робітництво;

жебраки – жебрацтво;

мисткиня, фізикіня, хімікіня, антропологіня (експерт відверто знущається з української мови. Спробуємо продовжити цей ряд: експерткіня, міністриня, директриня, видавчиня, механічка, науковка, головчиня, агрометеорологкарка, судейка);

колонії німецьких переселенців – колонії німецької міграції;

серби-мусульмани – серби, які сповідували іслам;

боснійці – проживаючі на території Боснії;

мусульмани – ті, хто сповідують мусульманство (так кажуть ті, хто не вміє говорити);

туркмени – туркменські племена (й це у 20 столітті!);

леони – пеонське населення (такого населення не існує. Це – сільськогосподарські робітники).

румунська нація – румунське населення (он воно що! Не «нація», а «населення»);

британці – британське представництво;

метиси – згадки про них взагалі експертові не подобаються;

євреї становили вже майже 1/3 – їх кількість становили вже майже 1/3 (з граматикою, як бачимо, теж не склалося);

службовці – люди на службі, службовки;

державні службовці – посадові особи на державній службі;

ворог – супротивник;

рятівник – людина;

знедолені – злиденні (експерт ображає *знедолених* людей, які не обов'язково є *злиднями*);

в'язнів – осіб;

чеські підприємці – чеські підприємництво;

торговці – торгові точки;

інваліди – особи з інвалідністю (уявляєте: «особа з інвалідністю війни», «особа з інвалідністю праці». Характерно, що фонд Г. Бьоля, який фінансує запровадження в Україні цих змін, досі якось не ініціював перейменування хоча б Інваліденштрассе – «вулиці Інвалідів» – в Німеччині на «вулицю осіб з інвалідністю» – «*Straße der Gesichter mit Invalidität*»);

наркотики – наркотичні речовини (правка також не безневинна. Наркотик це конкретно, а наркотична речовина – речовина із певною наркотичною дією. Тобто, так би мовити, – не зовсім наркотик. А так, лише трішечки, дрібниця);

всім громадянам – всій громадськості (експерт не бачить тут навіть чисто юридичну різницю;

переможців – людей, що перемогли;

артистів – людей (Не вірите? Зауваження до стор. 251);

платники податків – ті, хто сплачує податки.

Жодних додаткових коментарів, вбачається, наведені приклади не потребують.

Чудово розуміючи пародійність будь-яких спроб «гендерно» виправити звучання фрази: «Румунія перетворилася на багатонаціональну державу (у 1927 р. на 12,5 млн румунів у ній налічувалось 1 млн 308 тис. угорців, 780 тис. євреїв, 723 тис. німців, 448 тис. українців, 358 тис. болгар, 308 тис. росіян. 57 тис. сербів)» (*тобто: румунів і румунок, угорців і угорок, німців і німкень, українців і українок, болгар і болгарок, росіян і росіянок, сербів і сербок*), експерт не придумала нічого кращого, ніж поставити крапку після «державу».

Важко збагнути логіку, якою керується експерт, підозрюючи, що слово «молодий» може сприяти «вкоріненню ейджистських стереотипів». Так само твердження, що фраза «Гардінг був першим президентом. обраним на виборах, у яких отримали право голосувати жінки» начебто ацентує «на тому, що невдалий президент був обраний саме на виборах, у яких вперше брали участь жінки» і є «прихованим сексизмом» є неприхованою нісенітницею. Адже навіть при читанні зправа наліво нічого подібного там не сказано. Одночасно експерт намагається взагалі поставити під сумнів авторську характеристику президента Гардінга – схильність до спиртного, азартних ігор тощо, проте, що значить «етично виважені доцільні факти» стосовно людини, яка повністю відповідає зазначеному опису, не вказує.

Та що там казати, коли навіть «гендерно» з усіх боків ідеальна фраза «Разом із чоловіками страждали жінки і діти» експертом кваліфіковано як приклад «відвертої гендерної дискримінації», оскільки «недоречним є об'єднання в одну групу на протиположності чоловікам жінок та дітей». Це, як то кажуть, вже діагноз...

Те, що всі ці новації призначені для руйнування суспільної, культурної і мовної (а, відповідно, – й державної) цілісності країни експерт навіть не пробує приховати. В одному із зауважень вона пропонує видалити фразу, де сказано, що під час Другої світової війни «особисті образи, амбіції, уподобання не важили нічого у порівнянні із загрозою існуванню Батьківщини», на тій підставі, що це речення **«зображує як найвищу цінність не людські життя, а абстрактну "Батьківщину"»**.

Космополітична філософія, згідно з якою Батьківщина є лише там, де краще, в принципі.

не нова. Адже з ліберальної точки зору «свій» нічим не кращий і не гірший від «чужого», тому захищати «абстрактну» Батьківщину й справді можна лише від невеликого розуму, виходячи з пріоритетності людського життя. Найбільш безпечно емігрувати, або, ще краще, завжди прагнути виступати на боці сильного. Те, що така позиція може коштувати життя мільйонів інших людей, експерту якось в голову не приходить. Зате набагато сильніше її турбує відновлення історичної справедливості щодо людиноненависницьких планів Гітлера. «Під керівництвом Гітлера не було знищено жодного етносу цілком», – наполягає вона. Доля правди якраз тут є – на щастя, цього не сталося, але з причин не залежних від волі фюрера. Йому просто завадили це зробити неповноцінні, як з расової точки зору, так і на думку експерта, люди, що воювали за «абстрактну Батьківщину», а, іноді – ще й чужу.

Що ж стосується справжніх намірів Гітлера, ось запис з його виступу на нараді керівників генерального штабу вермахту від 24 серпня 1939 р.: «Фюрер сказав, що... війна буде вестися до повного знищення Польщі, з максимальною жорстокістю. Мова не йде лише про захоплення країни, але про біологічне знищення (народу)». Тому стверджувати, що, на відміну від євреїв з циганами Гітлером планувалося лише «в майбутньому часткове винищення слов'янського населення», м'яко кажучи, некоректно. У листопаді 1941 р. Г. Герінг заявляв міністрам іноземних справ Італії, що до кінця року «в Росії помре від голоду від 20 до 30 мільйонів». Станом на початок 1942 р. з 3,9 млн радянських військовополонених, за даними міністерства праці Німеччини, залишилося в живих 1,1 млн. Загалом же, тільки кількість населення на тимчасово окупованих німцями радянських територіях скоротилася після війни на 33 млн (міське з 25 до 10 млн, сільське з 63 до 45 млн). Відтак, втрати саме серед слов'янського населення були найбільшими.

Залишає бажати багато кращого рівень загальної освіченості експерта. Так, зокрема, згадка про ворожнечу між індусами та мусульманами, спричинило неодноразову появу репліки, що *«протиставлення індуси – мусульмани є некоректним, оскільки з контексту виходить, що мається на увазі протиставлення індуїзму та ісламу, а не індійців та мусульман»*. Насправді, індуси – це не індійці, це віруючі, які сповідують індуїзм, тобто в підручниках написано так, як є, й так воно має бути. Циган вона чомусь називає ромами, а не ром'я, як звучить самоназва цього народу і розглядає як помилку словосполучення «позиційна війна» і слово «підозріливість». Вражає твердження, що жінки, змушені під час війни опанувати професію землекопів, робили це виключно заради «збагачення армії», причини для цього були зовсім іншими, в тому числі, й особистий патріотизм. І, нарешті, фантастична інтерпретація згадки про те, що Рузвельт «був прикутий хворобою до інвалідного візка» – «Мало кому було відомо (?!). що Рузвельт через хворобу пересувався за допомогою інвалідного візка» – містить ознаки дискримінації розумового рівня світової спільноти та

американських виборців. Франклін Рузвельт, як ніяк, президентом обирався чотирикратно.

Навіть раціональною, зовні, пропозицією експерта доповнити розділ, присвячений науці та культурі рядом представниць жіночої статі скористатися неможливо – через те, що майже всі перелічені експертом кандидатури не відповідають історичному періоду (1914–1945 рр.). Зокрема, Юлія Лермонтова з 1888 р. (!) вже не займалась хімією, Ву Цзяньсюн прославилася лише у 1957 р., а Барбара МакКлінток є лауреатом Нобелівської премії 1983 року. Також Марі Тарп і Розалінд Франклін під час Другої світової війни ще вчилися, відповідно, в університет і коледжі, Віра Рубин коледж закінчила 1948 р., а Радія Перлман взагалі народилася 1951 р. Ліз Мейтнер справді працювала у вказаному експертом науковому напрямі, але відкриття, про яке йдеться у експертизі належить не їй.

Послідовно, тихою сапою, й без жодних пояснень, експерт намагається вилучити з підручників згадки про те, що гітлеризм було розгромлено і багатьох євреїв врятовано людьми різних національностей. Вона ж змінює на «осіб» слово «патріотів», «нації» в неї стають «населенням», «громадяни» – «громадськістю». Тобто, певна тенденція явно простежується. Тенденція до нівелювання національних, культурних, етнічних та мовно-історичних особливостей.

Експерт пристрасно наполягає на невід'ємному праві жінок працювати на будь-яких фізично дуже важких роботах, до яких їх раніше не допускали бездушні деспоти-чоловіки. Певна річ, ніхто не може заборонити людині вистрибнути з вікна десятого поверху, але пропаганда подібних вчинків, заохочення до їх здійснення є кримінальним правопорушенням, яке розглядається як підбурювання. У всякому разі жінки, що швидко втратять своє здоров'я, а з ним і можливість дітонародження, навряд чи будуть вдячні за це експертові, а, разом з ним, вочевидь, і МОНУ. З іншого боку, така концепція цілком продиктована специфікою діяльності «Інсайту», адже в «гомосексуальних людей» (так іменує їх експерт) яке може бути дітонародження.

Після цього бурхлива реакція експерта на завдання у одному з підручників, спрямоване на розвиток критичного мислення (де учням пропонується висловити своє особисте бачення гендерної дискримінації: в чому вона виявляється, і в чому – ні) є цілковито закономірною. Майже два аркуша «експертизи» присвячено спростуванню теми дискусії, що надто «суб'єктивна», «не стосується теми курсу» і є, властиво, «ненауковою», ба ще й «дискримінаційною» (?!). Насправді ж, все це маскує страх – через неможливість вплинути на висновки учнів. Тобто, удавано ратуючи на користь усунення всіляких видів дискримінації, експерт водночас намагається обмежити право учнів мати власну думку із цього приводу.

«У тексті і зображеннях відсутня представленість максимально різноманітних персонажів

різного віку, статі, людей з інвалідністю тощо, – пише експерт в усіх без винятку своїх експертизах. – Коректним вважається представлення в одній книзі персонажів за рівними пропорціями 50 % на 50: чоловіків і жінок (можлива похибка у 10 %), людей з різним кольором шкіри, людей різних віросповідань тощо».

Це не повністю справедливо, у першу чергу – стосовно до інвалідів. Чомусь експерт вважає такими виключно осіб із вираженими фізичними вадами, але ж це не так. Тож навряд чи комусь будь коли вдасться порахувати скільки інвалідів із вадами слуху, зору, цирозами печінки, відсутністю легенів або нирок, дефектами черепа, а, особливо із всілякими психічними розладами зображено на ілюстраціях. Втім – й це повністю очевидно – здорових виявиться там значно менше.

Не викликає сумніву, що вже сама ідея досягти паритету між зображенням осіб чоловічої і жіночої статі у підручнику з історії є одночасно безглуздою і антиісторичною, оскільки як висвітлювані події, так й ілюстрації до них прив'язані до цілком конкретного кола осіб, обмеженого програмою і певними критеріями, статеві, расові та будь-які інші ознаки в яких ніколи не мали, не мають і не матимуть жодного значення. Так замість римського папи при всьому бажанні не можна зобразити ні Барака Обаму, ні Нельсона Манделу, королеву Єлизавету чи Ірен Жолі-Кюрі (таким у одній з експертиз уявляє це прізвище В. С. Зубатенко). Нічим не компенсувати відсутність негрів серед учасників штурму Зимового палацу у Петрограді або жінок на потопленому підводному човні. Тому всі розмови на цей предмет лише приховують справжні наміри. Реально маніпулятори прагнуть до іншого: відвернути увагу від головних історичних постатей та подій, переключивши увагу на друго- і третьорядні. Під акомпанемент пустопорожньої балаканини довкола яких з підручників будуть поступово витіснятися не тільки світова і національна історія, як така, але і моральні цінності – совість, порядність, патріотизм, а згодом й, нарешті, любов до Батьківщини.

Сумуючи сказане: нинішня модель антидискримінаційної експертизи, на жаль, не витримує жодної критики. Так само, як і кадровий склад експертів, добір яких, безумовно, має бути прискіпливішим. У кожному випадку, є над чим попрацювати фахівцям з різних галузей: історикам, психологам, мовознавцям, соціологам, а, також (особливо) юристам. Правова оцінка «війни з іменниками» неодмінно має бути отримана. І робити це треба зараз, доки не стало пізно. Тому, що руйнівні наслідки для освіти, як правило, виявляються вже тоді, коли винні сховалися десь далеко.